

РАЗДЕЛЕНИТЕ НЕ СА РАВНИ
десегрегацията в Америка

РЪКОВОДСТВО ЗА УЧИТЕЛЯ

www.equal-bg.net

Свободен младежки център - Видин представя експозицията *Разделените не са равни* посветена на историята на процеса на десегрегация на публичните услуги в Съединените щати. Проектът се реализира с финансовата помощ на Демократическата комисия към посолството на САЩ.

СВОБОДЕН МЛАДЕЖКИ ЦЕНТЪР©

2008

Настоящото Ръководство е създадено от сдружение Свободен младежки център - Видин във връзка с реализирането на проекта "Разделените не са равни", подкрепен финансово от Демократическата комисия на Посолството на САЩ. Отговорността за неговото съдържание се носи изцяло от сдружението и по никакъв начин не ангажира Посолството. Предназначението му е да улесни учителите в преподаването на граждански права в гимназиален етап, базирано върху историята на американското движение за десегрегация на публичните услуги. Самата история е представена чрез пътуваща експозиция, както и on-line на Интернет адреси www.equal-bg.net и www.equal.fyc-vidin.org.

Ръководството включва четири интерактивни урока. Като краен резултат от тяхното провеждане, се очаква учениците да могат да разсъждават аргументирано по темата "десегрегация", включително да правят паралел със ситуацията в България.

Материалите за раздаване, както и самото ръководство, са достъпни за сваляне и разпечатване на сайтовете на проекта, цитирани по-горе. На тях също така можете да споделите опита и идеите си във връзка с преподаването и експозицията, като използвате функцията *Форум*. Ще бъдем благодарни за мнения и коментари, които да допринесат за повишаване на ефективността на нашата инициатива.

От съставителите

ПЪРВИ УРОК: СТИХОТВОРЕНИЕ НА ДВА ГЛАСА

Цел:

Учениците да изследват двете страни на опит или събитие от гражданското движение

Стихотворенията на два гласа изискват четенето от двама души в едно и също време. Единият взема лявата част от стихотворението, а другият - дясната. Стихотворението се чете от горе на долу като редовете на едно ниво се четат едновременно. При празен ред се изчаква. Когато се чете, стихотворението става част от перформанс. Един пример е даден на следващата страница.

Когато учениците чуят как моделът работи, те биха могли да напишат индивидуално или в малки групи техни собствени стихотворения по теми от движението за граждански права. Най-лесният начин да се започне е като се обсъждат противоположни гледни точки. Можете да ги накарате да попълнят една диаграма на Вен (два кръга с общо сечение) и сравнявайки и противопоставяйки да наредят стиховете.

Примери за теми, по които учениците могат да пишат:

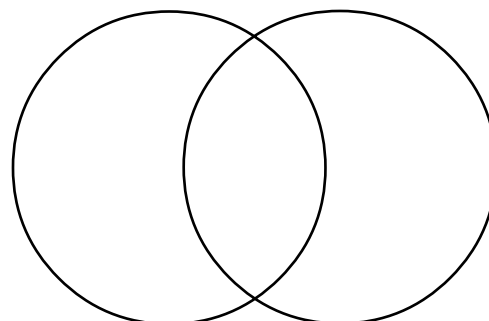
"Как изглеждаше живота на бели *срещу* черни"

Сравнете и противопоставете:

Работа
Пътуване
Училище
Умения
Жилище

"Имайки права *срещу* отказани права"

"Насилие *срещу* ненасилие"

Диаграма на Вен

“ЧУХ ГО ЕДИН ДЕН В АВТОБУСА”

от Джеф Сап

Аз карам автобуса
всеки ден.

Качваш ли се или не?

Иди отзад в автобуса.

Всеки ден.

Един ден
карах
и тази жена
казах и да стане и нека белият мъж седне.
Тя не се премести.

Това бе когато всичко започна.

Монтгомъри, Алабама
Онзи черен проповедник
започна
проблемите.

Ние чакахме.
И викахме и крещяхме.
381 дни.

Те ни накараха

да се интегрираме
но още не сме победени.

И така всичко започна.
Отказвайки да се подчинят.

Аз се возя в автобуса
всеки ден.

Качих се и платих.

Отидох отзад.

Всеки ден.

Един ден
се возих
и тази сестра

Тя не се премести.

Това бе когато всичко започна.

Баптиската църква на улица Холт
Монтгомъри, Алабама
Мартин Лутър Кинг
започна
Движението.

Ние ходихме
И ходихме и ходихме.
381 дни.

Те ни накараха
да протестираме

за да запазим достойнство.

И така всичко започна
Отказвайки да се подчиним.

ВТОРИ УРОК: КУБИРАНЕ

Цели:

Учениците да изследват ключовите концепции и стратегии на движението
Учениците да вземат позиция по ключовите концепции на движението

Кубирането е начин да се изследва всяка страна на дадена тема. То позволява визуализирането на различните страни.

Необходими материали

Копие от разгънатия куп от следващата страница за всеки ученик.

Ход на занятието

Първа стъпка: Въвеждане в темата

Втора стъпка: В малки групи учениците изследват темата от следващите шест страни на куба:

- Опиши го (Какъв цвят е? С каква форма и размер?)
- Сравни го (На какво е подобно или на какво е различно?)
- Асоциирай го (На какво те подсеща, за какво те кара да мислиш?)
- Анализирай го (Как е направено? Кои са компонентите му?)
- Приложи го (Какво можеш да направиш с него? Как се ползва?)
- Аргументирай за и против (Защо го подкрепям? Защо имам становище?)

Трета стъпка: Този процес може да бъде развит чрез писмени форми като например есета.

Тук може да видите пример за кубиране върху концепцията за ненасилие. Можете също да разпечатите куба от web-сайтовете на проекта и да го демонстрирате на учениците в триизмерен модел.

Препоръчваме и следните теми за кубиране:
Законите “Джим Кроу”
Сегрегацията

СРАВНИ

То е точно обратното на това, което повечето хора правят, когато са ядосани. Повечето искат да си отмъстят. Ненасилието казва: насилниците ще си получат заслуженото от закона.

ОПИШИ

Ненасилието е мирно и тихо. То не поврежда нищо. Изразява се с бойкот, стачка, демонстрация, отказ от сътрудничество и гражданско неподчинение.

АСОЦИИРАЙ

Прилича ми на случая, когато някой от противниковия одбор се държи зле, но ние продължаваме да играем спокойно и толерантно с тях.

АНАЛИЗИРАЙ

Ганди пръв го използва в Индия. Кинг го ползва в САЩ за гражданските права. То е повече от “не нараняване”. То е позитивна любов към всички. То е начин на живот.

ПРИЛОЖИ

Използвай го, когато някой те обижда. Използвай го, когато някой клюкарства за теб; ти не трябва в отговор да злословиш за него.

АРГУМЕНТИРАЙ ЗА И ПРОТИВ

Аз съм напълно за ненасилието. Не можеш да се бориш срещу насието с повече насилие. Това няма да доведе до никъде.

КУБ

Тема:.....

ОПИШИ

Изследвай и опиши какво виждаш

На какво е подобно? От какво се различава?

На какво те подсеща?

АСОЦИИРАЙ

СРАВНИ

Използвай доводи за да го подкрепиш или отречеш

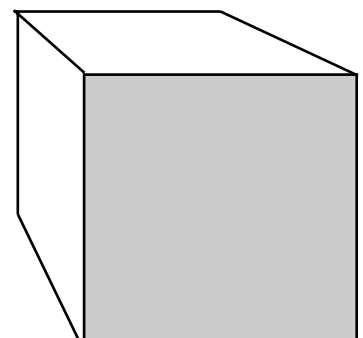
АРГУМЕНТИРАЙ ЗА И ПРОТИВ

АНАЛИЗИРАЙ

Раздели го на части; напиши от какво е съставено

ПРИЛОЖИ

Опиши как се използва

ТРЕТИ УРОК: СНИМКИТЕ ГОВОРЯТ

Цел:

Учениците да разсъждават по отделни факти, свързани с движението за граждански права, както и да изразят отношението си към прояви на дискриминация, насилие и нетолерантност

Фотографии и рисунки понякога говорят по-силно от словото. Използвайки ги, можете да накарате учениците си да обобщят наученото и да изразят своята позиция.

Разделете класа на четири групи. Дайте на всяка група една от картите с въпроси, както и време да ги обсъдят. Всяка група трябва да излъчи говорител, който да запознае класа с резултата от обсъждането. Картите могат да се разпечатат в А4 формат от сайтовете на проекта.

Един глас по-малко

Какво се е случило на този мъж?
Как можете да го опишете?
Какво значи текста "Един глас по-малко"?
Какво тази карикатура се опитва да ни каже?
Защо един вестник ще публикува подобна карикатура?

Не се сервира бира на индианци

Какво виждате на тази витрина?
Какво мислите, че е зад витрината, какво правят хората там?
Как ще се почувствате, ако видите подобен надпис, ходейки по улицата?
Знаете ли за случаи на подобно отношение към малцинствени групи у нас?

Какво правят хората на тази снимка?
Кои са те? Как ще ги опишете?
Къде се развива действието? Откъде знаете?
Как ще се почувствате, ако сте сред наблюдателите на парада?
Защо?

Какво мислите, че се случва на тази снимка?
Знаете ли къде и кога е направена?
Как ще опишете емоциите на белите жени?
От какво са предизвикани?
Как бихте се почувствали на мястото на чернокожото момиче?

ЧЕТВЪРТИ УРОК: ДЕБАТ

Цели:

Учениците да се научат да разсъждават аргументирано по социални проблеми
Да се свърже експозицията със съвременни проблеми в България

Дебатът е активна образователна тема, която за разлика от обикновения спор се води по определени правила. Провежда се от два отбора - утвърждаващи и отрицаващи. Всеки отбор включва по трима говорители. За успеха на дебата е важно участниците предварително да са определили аргументите си. Аргументите са твърдения, които могат да се подкрепят с примери, взети от статистиката, медиите или други източници. Всеки отбор трябва да има поне два аргумента, подкрепящи неговата теза. За въвеждане в темата може да се използва известното дело *Браун срещу Съвета по образование*, чиято история е подробно представена в рамките на експозицията "Разделените не са равни". Тук ще припомним аргументите на двете страни по делото:

Против сегрегацията на публичното образование (интегристи):

- В делото *Плеси срещу Фъргесън*, Върховният съд грешно интерпретира клаузата за равната защита на Четиринадесетата поправка на Конституцията. Еднаквата защита пред закона не допуска расова сегрегация;
- Четиринадесетата поправка призовава правителството да забрани всякакви дискриминационни действия на щатите, базирани на раса, включително сегрегацията на публичните училища;
- Четиринадесетата поправка не уточнява, че на щатите е позволено да създават сегрегирани образование;
- Психологическите изследвания демонстрират увреждащ ефект на сегрегацията върху психиката на афро-американските деца.

За сегрегацията на публичното образование (сегрегисти):

- Конституцията не изисква бели и афро-американци да посещават едни и същи училища;
- Социалното разделение на черни и бели е регионална традиция; щатите трябва да бъдат оставени свободно да регулират своите социални работи;
- Сегрегацията не ощетява чернокожите;
- Белите са проявили добра воля за да уеднаквят двете образователни системи. Но поради факта, че чернокожите деца все още живеят с последствията на робството, ще е необходимо време преди да са готови да се съревновават с белите деца в една и съща класна стая.

Времето за подготовка на това занятие може да надхвърли стандартния учебен час и зависи много от възрастта и опита на участниците. Би могло подготовката да се направи предварително, като домашна работа, а часът да се използва за провеждането на самия дебат.

Ход на занятието

Първа стъпка: Въвеждане в темата (припомняне на аргументите от делото *Браун*)

Втора стъпка: Разделете класа на две групи - утвърждаващи и отрицаващи

Трета стъпка: Дайте време на групите да определят аргументите си и да излъчат по трима говорители.

Четвърта стъпка: Провеждане на дебата от говорителите.

Пета стъпка: Оценка на дебата от публиката.

Примерни теми за дебатиране:

"Държавата трябва да насърчи десегрегацията на ромското образование"
"Хомосексуалистите нямат място в училище"

СВОБОДЕН МЛАДЕЖКИ ЦЕНТЪР

3700 Видин, П.К. 19

ул. Горазд 36

Тел. 094/601983, 089/8906861

Факс 094/601842

E-mail: info@fyc-vidin.org

www.fyc-vidin.org

разпространява се безплатно